

Asia: VN/7050/2023

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027

Lausunnonantajan lausunto

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

Tavoite 1: Nuori voi hyvin koulussa ja oppilaitoksessa

Toimenpiteissä ehdotetaan ehyttä opiskeluhoitoa oppilaitosmuotojen kesken yhdessä kuntien, hyvinvointialueiden ja koulutuksen järjestäjien yhteistyöllä. Yli 120 000 lasta ja nuorta osallistuu taiteen perusopetukseen yleensä samanaikaisesti perusopetuksen tai lukio- ja ammatillisen koulutuksen kanssa. Taiteen perusopetukseen ei nykyisellään sisälly opiskeluhoitoa, mutta oppilaan samanaikainen osallistuminen myös tähän koulutusmuotoon olisi hyvä tunnistaa jatkotoimia suunniteltaessa.

Kannatamme kulttuurikasvatussuunnitelmien laatimista kaikkiin kuntiin.

Kulttuurikasvatussuunnitelmat on erinomainen tapa tutustuttaa lapset ja nuoret erityisesti paikalliseen taide- ja kulttuuritoimintaan ja -tarjontaan. Pidämme tärkeänä, että yhteistyö taide- ja kulttuuritoimijoiden kanssa ja kulttuuri- ja taidekasvatusmenetelmät on myös muilla tavoin tunnistettu ohjelmassa osaksi nuorten hyvinvointia, ja kulttuurihyvinvointi osaksi elintapaohjausta.

Tavoite 2: Jokaisella nuorella on pääsy mieluisaan harrastukseen matalalla kynnyksellä

Pidämme erittäin kannatettavana etsivän harrastustoiminnan ja etsivän kulttuurisen nuorisotyön menetelmien nostoa mukaan ohjelmaan. Yhteistyö harrastustoiminnan järjestäjien kanssa on onnistumisen kannalta avainasemassa.

Osa nuorista haluaa harrastaa vapaamuotoisemmin ja osa tavoitteellisemmin tai sekä että, jos harrastuksia on useita. Pidämme tärkeänä, että molemmat harrastamisen tavat huomioidaan ohjelmassa. Kannatamme matalan kynnyksen harrastamisen väylien vahvistamista, mutta samanaikaisesti tulisi huolehtia myös kynnyksen madaltamisesta tavoitteellisempaan

harrastamiseen. Pitkäjänteinen harrastaminen vahvistaa mm. nuoren sosiaalisia suhteita. Ohjelmassa mainitulla harrastusmahdollisuuksien poluttamisella monen suuntaisesti tarkoitetaan mahdollisesti tätä. Keskeistä on, että yhteistyö harrastustoimijoiden järjestäjien kanssa on paikallisella tasolla tiivis, jotta nuoret osataan ohjata monipuolisesti harrastusten pariin.

Tavoite 3: Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten määrä vähenee

Hienoa, että kulttuuriharrastamisen merkitys on tunnustettu myös työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten kohdalla. Myös taloudellinen tuki harrastamisen mahdollistamiseksi on tärkeää.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

Tavoite 4: Nuorella on pääsy oikea-aikaisiin ja laadukkaisiin mielenterveyspalveluihin

Hienoa, että taiteen ja kulttuurin merkitys mielen hyvinvoinnin tukemiseksi on ohjelmassa vahvasti mukana. Ohjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota myös nepsy-lasten ja heidän perheidensä tukeen. Nepsy-lasten tukea voidaan vahvistaa myös lisäämällä harrastustoiminnan järjestäjien resursseja mm. avustajien palkkaamiseksi esim. taiteen perusopetuksen opetusryhmiin ja muihin harrasteryhmiin.

Tavoite 5: Mielekäs vapaa-ajan toiminta vahvistaa nuorten mielen hyvinvointia

Kuten ohjelmassa todetaan, taide- ja kulttuuriharrastukset tukevat tutkitusti mielen hyvinvointia. Kannatamme ehdotettuja kokeiluja osana lastenkulttuurin toimia, mutta muistutamme samalla, että jo olemassa olevaa vahvaa taide- ja kulttuuriharrastusten rakennetta tulee niin ikään hyödyntää. Taiteen perusopetuksen toimijat tarjoavat pitkäjänteistä ja koulutettujen ammattilaisten toteuttamaa taideopetusta ja -kasvatusta yhdeksällä eri taiteenalalla.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

Ohjelmassa mainitaan, että valmisteluun liittyvässä kuulemisessa tärkeimmäksi ratkaistavaksi yhteiskunnalliseksi haasteeksi nuoret nimesivät ilmastonmuutoksen ja luonnon säilyttämisen. Ohjelman toimenpiteissä tämän jää kuitenkin suhteellisen vähälle huomiolle. Taideopetuksella ja -kasvatuksella on paljon annettavaa myös kestävämmän yhteiskunnan rakentajana. Se harjoittaa luovaa ajattelua, joka on edellytys uudenlaisen yhteiskunnan ratkaisujen rakentamiselle. Taideopetuksen ja -kasvatuksen rooli kestäväyyden, aktiivisen kansalaisuuden ja demokratian vahvistajana tulisi tunnistaa nykyistä vahvemmin.

Toimenpiteisiin on kannatettavasti kirjattu kirjastojen ja museoiden mm. tapahtumatoiminnan kohdentaminen nuorille. Kirjausta voisi sisällyttää myös muut taidelaitokset, kuten teatterit ja orkesterit sekä taideoppilaitokset.

Nuorisotyön ja -toiminnan tukemisen linjaukset

-

Painopisteet nuorisovaltakunnallisten osaamiskeskusten valtionapukelpoisuuden hyväksymiselle

-

Suomen kansalliset tavoitteet nuorisovaltakunnalliseen eurooppalaiselle ja kansainväliselle toiminnalle

-

Muita näkemyksiä ohjelmasta

Koreissa ja niiden toimenpiteissä on osittaista päällekkäisyyttä ja toisistaan poikkeavalla tasolla olevia toimenpiteitä. Toimenpide-ehdotusten valmistelussa kohti konkretiaa tämä voi heikentää tavoitteiden toteutumista ja niiden seuranta. Joissain kohdin toimenpiteisiin on listauksen omaisesti nostettu hyvin rajatustikin kohdennettuja, hieman irrallisen tuntuja toimia.

Ohjelmassa painottuu monessa kohdin monialainen yhteistyö, mikä on hieno asia. Monialaisen yhteistyön onnistunut toteuttaminen vaatii suuren määrän työtä ja koordinoitua monella eri tasolla. Ohjelmasta ei selkeästi käy ilmi miten tämä rakentuu, ja miten resurssit varmistetaan, jos rahoitusta samanaikaisesti leikataan.

Seirala Viivi
Taiteen perusopetusliitto TPO ry